

антисоціальної поведінки серед дітей та підлітків. Це позитивно впливає на розвиток суспільства, сприяючи миру, стабільності та розвитку сильних інституцій [4].

5) *Гендерна рівність та підтримка вразливих груп.* Ці центри особливо підтримують дітей, які зазнали гендерного насильства або стикаються з дискримінацією за статевою ознакою. Вони допомагають створити безпечне та рівноправне середовище для розвитку кожної дитини, незалежно від її статі чи соціального статусу [1].

б) *Інтеграція в суспільство та соціальна адаптація.* Центри реабілітації допомагають дітям адаптуватися до життя в суспільстві після складних життєвих обставин, сприяють розвитку навичок соціальної адаптації, що робить їх повноцінними учасниками суспільного життя [3, 4].

Висновки. Значущість центрів соціально-психологічної реабілітації дітей полягає в тому, що їх діяльність чітко окреслена законодавчо, підкріплюються необхідними правовими актами та нормативними документами, які визначають основні методи та напрями реабілітації дітей, а також є важливими інструментами у досягненні багатьох цілей сталого розвитку, сприяючи формуванню більш рівноправного, здорового та процвітаючого суспільства в Україні.

Перспективи подальших досліджень. Діяльність центрів соціально-психологічної реабілітації дітей залишається актуальною, оскільки здоров'я та психологічний стан дітей вимагають постійної уваги та підтримки, з метою подолання або мінімізації складних життєвих обставин дітей, зокрема, шляхом формування у них необхідних життєвих компетенцій у стратегії реалізації цілей сталого розвитку українського суспільства. Потребує подальшого вивчення, аналізу та практичної апробації наступна проблематика: ефективних методів та підходів для покращення якості послуг психологічної та соціальної реабілітації дітей; співпраця з фахівцями щодо розробки ефективних методик та програм реабілітації, а також співпраця з місцевими органами влади, громадськими організаціями та іншими партнерами для забезпечення комплексної підтримки дітей.

Література:

1. Вербицька Н. О. Соціальна робота з дітьми, які потребують соціально-психологічної реабілітації: теоретичні та практичні аспекти. *Соціальна робота в Україні: проблеми та перспективи розвитку.* 2020. № 15 (2), С. 24 – 32.
2. Григор'єва М. В. Центри соціально-психологічної реабілітації як інструмент забезпечення соціального захисту дітей в умовах сучасного українського суспільства. *Збірник наукових праць Національного університету "Острозька академія".* 2021. № 19 (3). С. 45 – 54.
3. Кравченко О. І. Вплив центрів соціально-психологічної реабілітації на реалізацію стратегії сталого розвитку в контексті прав дітей. *Гуманітарні студії.* 2021. № 10 (2). С. 87 – 95.
4. Дубчак В. М., Ковальчук А. В. Роль соціально-психологічної реабілітації дітей в умовах соціальних трансформацій: досвід України. *Наукові праці МАУП.* 2019. № 8 (1). С. 12 – 18.

ПРОБЛЕМА ПРОФІЛАКТИКИ ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ ТРЕНЕРІВ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ЗАВДАНЬ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Маник В. П.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
mvpowercfc@gmail.com*

Актуальність. В умовах глобальних трансформаційних змін, що охоплюють соціальні, економічні та екологічні сфери, зростає потреба у стратегії сталого розвитку,

яка спрямована на забезпечення гармонійного співіснування людства з навколишнім середовищем. Однією з ключових складових сталого розвитку є забезпечення психоемоційного благополуччя та професійної стійкості людини. Особливу увагу в цьому контексті привертає питання професійного вигорання, зокрема у сфері спорту, де тренери стикаються з високими емоційними та фізичними навантаженнями. Важливо зазначити, що проблематика професійного вигорання тренерів є не лише медико-психологічним аспектом, але й невід'ємною складовою стратегії сталого розвитку, що вимагає інтегрованих підходів до її вирішення.

Мета дослідження дослідити теоретичні аспекти профілактики професійного вигорання тренерів через призму завдань стратегії сталого розвитку.

Методика й організація дослідження передбачала аналіз комплексу літературних джерел, нормативних документів та вивчення досвіду професійної діяльності тренерів з виду спорту.

Результати дослідження. Професійне вигорання — це стан фізичного, емоційного та розумового виснаження, спричиненого тривалим перебуванням у стресових умовах праці. Для тренерів професійне вигорання є особливо гострою проблемою, оскільки їхня діяльність часто супроводжується високою відповідальністю за результативність спортсменів, емоційною напругою під час підготовки до змагань та необхідністю постійної самовдосконалення. Основними факторами ризику для виникнення вигорання у тренерів є:

- інтенсивність робочого графіку - постійне фізичне та емоційне навантаження без належного відпочинку призводить до виснаження.
- високі очікування від результатів - тренери часто стикаються з тиском з боку керівництва, батьків спортсменів та суспільства загалом, що підвищує рівень стресу.
- незбалансованість між роботою та особистим життям - нерідко тренери жертвують своїм особистим часом заради роботи, що призводить до порушення балансу та посилення емоційного вигорання.

Стратегія сталого розвитку спрямована на забезпечення довготривалого збереження ресурсів, включаючи людські ресурси, що безпосередньо пов'язано з питанням психоемоційного благополуччя. Для профілактики вигорання тренерів через призму цієї стратегії можна виділити кілька ключових аспектів. Організації та спортивні клуби повинні забезпечити належні умови праці для тренерів, включаючи справедливую оплату, належні умови для відпочинку та можливості для професійного розвитку. Це є частиною корпоративної соціальної відповідальності, що узгоджується зі стратегією сталого розвитку.

Окрім суто професійних умов, важливо враховувати й екологічні фактори. Наприклад, організація тренувальних баз у екологічно чистих зонах може позитивно вплинути на психічний стан тренерів і спортсменів. Це не лише забезпечить фізичне здоров'я, а й сприятиме загальному психоемоційному комфорту. Частиною сталого розвитку є забезпечення здоров'я та благополуччя всіх працівників. Тренерам необхідно надавати можливості для отримання психологічної допомоги, а також впроваджувати тренінги з управління стресом та розвитком емоційної стійкості. Використання сучасних технологій, таких як інформаційні системи для управління тренувальним процесом, може допомогти оптимізувати роботу тренерів та знизити рівень навантаження. Це відповідає принципам сталого розвитку, спрямованого на ефективне використання ресурсів та інновацій для підвищення якості життя [1].

На основі вищезазначених аспектів можна сформулювати кілька практичних рекомендацій для профілактики професійного вигорання тренерів:

1. Регулярна психоемоційна діагностика - спортивні організації повинні впроваджувати регулярні обстеження емоційного стану тренерів для виявлення ранніх ознак вигорання.

2. Сприяння особистому розвитку - забезпечення можливостей для особистісного та професійного розвитку тренерів, таких як участь у тренінгах, семінарах та конференціях, може допомогти уникнути вигорання.

3. Забезпечення здорового робочого середовища - організація належних умов для відпочинку, створення можливостей для відновлення після інтенсивної праці, як-от регулярні відпустки, періоди відпочинку між сезонами, є важливими елементами профілактики.

4. Підтримка з боку керівництва - важливою умовою є підтримка та визнання зусиль тренерів з боку керівництва спортивних організацій, що сприятиме їхній емоційній стабільності та відчуттю впевненості.

Висновки. Профілактика професійного вигорання тренерів є комплексною проблемою, що вимагає системного підходу через інтеграцію медичних, соціальних та організаційних заходів. Стратегія сталого розвитку може стати ефективною платформою для розв'язання цієї проблеми, оскільки вона передбачає комплексний підхід до забезпечення здоров'я, добробуту та гармонійного розвитку людських ресурсів. Розвиток психоемоційної стійкості тренерів, створення належних умов праці та підтримка з боку організацій є ключовими елементами профілактики професійного вигорання, що сприятимуть досягненню сталого розвитку в спортивній сфері.

Література:

1. Сергієнко Л. П. Практикум з психології спорту: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізичного виховання і спорту. Харків. 2008. 256 с.

ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО ЯК ЖИТТЄДАЙНИЙ РОЗВИТОК ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Мелешко В.А.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
mele48@ukr.net*

Культура, переконані ми, так само є складником поняття/явища *сталий розвиток*, як і концепції економічна, соціальна, екологічна, оскільки літературне краєзнавство можна «прочитувати» в кількох аспектах – літературознавчому (історико-літературному, теоретико-літературному, літературно-критичному), навчально-методичному (ширше – освітньому), пошуково-дослідному тощо. Тож узгодження його об'єкта – справа багатьох науковців, педагогів-практиків, власне краєзнавців та ін. Сьогодні важливо розглядати літературне краєзнавство у сув'язі регіонального та всеукраїнського рівнів. Саме цим і зумовлена актуальність нашої теми.

Як ми вже акцентували, найвиразніші ознаки літературного краєзнавства – його багатомірність. Літературне краєзнавство можна розглядати як наукову проблему, освітньо-методичне чи культурологічне явище. Інтегративним аспектом, який може звести до єдиної системи різні підходи до літературного краєзнавства, є його національний характер. Літературне краєзнавство (у шкільній «версії» – література рідного краю) – найкоротший і найбільш дієвий спосіб наблизити мистецтво слова до особистості, виховати в неї патріотичні почуття, розуміння приналежності до караю, роду, народу.

Літературне краєзнавство межує з а) історією літератури та б) емпіричним літературознавством. Пам'ятаємо, що історія літератури «<...> досліджує її розвиток у зв'язку з розвитком суспільства та його культури, прагнучи виявити внутрішні закономірності літературного процесу» [4, с. 329], а емпіричне літературознавство громадить, описує/аналізує та «класифікує літературні явища без глибокого концептуального їх осмислення» [1, с. 5]. Таке межування, переконані ми, виразніше окреслює специфіку літературного краєзнавства: а) його локальний / регіональний